

Рахімі А. М.

студентка

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

м. Одеса, Україна

Науковий керівник: Ломачинська І. А.

доктор економічних наук, доцент,

доцент кафедри економіки та підприємництва

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

м. Одеса, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-323-4-5>

ФІНСЬКА ЕКОСИСТЕМА СТАРТАПІВ: ДОСВІД УСПІХУ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Фінляндія є унікальною країною з процвітаючою екосистемою стартапів, що стала осередком для підприємців та інвесторів з усього світу. Ефективна співпраця держави, науки та бізнесу забезпечує умови для створення стартап-компаній, що сприяють економічному зростанню країни. Отже, фінський досвід побудови та розвитку екосистеми стартапів є цінним для України, оскільки сьогодні національна екосистема стартапів знаходиться на етапі формування та характеризується вираженою приватною ініціативою й фінансуванням. Більш того, пріоритетним для повоєнного відновлення національної економіки України є її інтеграція у європейський економічний простір на основі інноваційної трансформації та конкурентоспроможності. І саме формування нової екосистеми стартапів може зіграти у цьому ключову роль.

Основними елементами сучасної стартап-екосистеми Фінляндії є:

1. *Державний сектор.* Забезпечує стимули та підтримку для стартапів, а також надає дозвіл на створення стартапу для іноземців [1]. Фінський уряд підтримує модель соціальної держави, за якої підприємці не бояться ризикувати та створювати стартапи. Прикладом цього є державна фінансова компанія Finnvera, яка спеціалізується на кредитуванні стартапів без застави. Також, засновники стартапів протягом 6–12 місяців можуть отримувати TE Startup Grant від Державної служби зайнятості та бізнесу Фінляндії (TE) [2].

2. *Університети.* Безкоштовна система освіти, що виховує креативних та ініціативних студентів. У результаті, Фінляндія відома як осередок талановитих і конкурентоспроможних на ринку праці випускників. Університет Aaltoes є найбільшою в Європі спільнотою студентів-підприємців, яка заснувала коворкінг Startup Sauna та подію стартапів Slush [2].

3. *Науково-дослідні організації.* Фінляндія є конгломератом творчих умів, де розробляються інноваційні ідеї для задоволення потреб споживачів. Країна пропонує можливості для розвитку компаній, особливо в сферах екології, охорони здоров'я, ІКТ та цифровізації, а також подорожей і туризму.

4. *Бізнес-інкубатори й акселератори* пропонують засновникам неперевершену підтримку в розробці продуктів, маркетингу та продажах, а також залученні капіталу. Kiias – це акселератор, який щороку допомагає понад 50 найперспективнішим стартапам знайти клієнтів та інвесторів і приєднатися до спільноти однодумців. Більше того, Kiias має річну програму з надання послуг бізнес-інкубатора з поєднанням тренінгів, інструментів, офісів [2].

5. *Інвестиційні фонди.* Розповсюджена мережа венчурних фондів та інвесторів надає можливість фінським стартапам залучати необхідний для зростання капітал. Лише у 2022 році сума інвестицій склала рекордні 1,8 млрд євро, з яких майже 60% надійшло від венчурного капіталу та інвесторів зростання. Крім того, 280 млн євро надійшли від вітчизняних і 753 млн євро від іноземних венчурних капіталів та інвесторів [3].

6. *Коворкінг простори та хаби.* У Фінляндії велика кількість ентузіастів, готових створювати та реалізовувати свої ідеї. Більше того, вони відкриті до комунікації та спільної роботи, що сприяє створенню позитивного середовища для стартапів. Наприклад, безкоштовна віртуальна платформа The Hub Finland, яка допомагає в пошуку талантів та інвесторів, а також надає інформацію про стартапи Данії, Швеції, Фінляндії, Норвегії та Північної Ірландії [2].

Отже, можна узагальнити, що кожен з елементів екосистеми стартапів у Фінляндії спрямований на розвиток інновацій та підтримку талановитих підприємців з креативними ідеями. У зв'язку з цим бізнес-середовище Фінляндії є сприятливим для іноземних підприємців, яким важливо отримати консультування та фінансову допомогу на перших стадіях, а також для іноземних інвесторів, що впевнені у безпеці та стабільності фінського ринку. Таким чином, варто виділити наступні

ознаки, які роблять фінську екосистему стартапів успішною та ефективною:

– Культура підприємництва, за якої стартапи входять до складу середовищ та хабів, де діляться знаннями та підтримують один одного.

– Сучасні науково-дослідні засоби, доступність інформації та освіти, а також талановита робоча сила, особливо у сфері ІКТ та ІТ, робить фінське бізнес-середовища відкритим до впровадження інноваційних технологій.

– Активна підтримка з боку держави, низький рівень бюрократії, стабільність та прозорість в процесі реєстрації, консультування та фінансування стартапів.

– Безліч інкубаторів і акселераторів для стартапів з різних секторів (VR й AR технології, EdTech, Health Tech та інші), які допомагають залучити капітал та надають послуги менторства [1]. А також спеціалізовані заходи та зустрічі для залучення стартап-інвесторів, як конференція Slush [1].

– Започаткування бізнесу у Фінляндії дозволяє швидко вийти на ринки інших скандинавських країн, оскільки ці країни мають багато культурних подібностей і економічно пов'язані.

Згідно даним звіту Global Startup Ecosystem Index 2023 Україна посідає 49 місце в світі за рівнем конкурентоспроможності екосистеми стартапів в світі, тоді як Фінляндія входить у топ-10 країн, посівши 7-е місце [1]. За рахунок талановитої робочої сили, особливо у галузі ІТ-технологій, Україні вдалося створити власну екосистему стартапів, яка сприяла досягненню глобальних результатів. People.ai, Grammarly, Gitlab і Ahrefs – це лише декілька вражаючих прикладів [1]. Підтримка стартап-індустрії здійснюється бізнес-інкубаторами й акселераторами із залученням державних і приватних коштів. Проте, незважаючи на різноманітність елементів екосистеми, варто підкреслити складність доступу та обмеженість їх фінансування [4]. Негативно вплинула на стартап-індустрію в Україні й війна, що проявляється, по-перше, відтоком талантів закордон, а, по-друге, значним скороченням інвестицій. Дослідження фонду AVentures Capita за 2022 рік свідчить, що інвестиції досягли свого семирічного мінімуму та становлять 218 млн дол. США, тоді як у 2021 році – рекордні 832 млн дол. США [5].

Отже, пріоритетним для повоєнного відновлення та подальшого розвитку економіки України має стати створення нової моделі стартап-екосистеми та стимулювання інноваційного підприємництва на основі адаптації досвіду таких лідерів галузі, як Фінляндія. Аналіз розвитку

фінської стартап-екосистеми дозволяє зробити наступні рекомендації для України:

– По-перше, доцільно забезпечити відкритість доступу до послуг стартап-екосистеми, ресурсів та інформації, а також гарантувати прозорість процесу розподілу державного та приватного фінансування підприємницьких ідей.

– По-друге, невід’ємним має стати створення стабільного бізнес-середовища для залучення іноземних інвестицій, а також іноземних підприємців з креативними ідеями. Оскільки витрати на розробку і запуск стартап-проекту в Україні значно дешевші за європейські [4], доцільно використати цю перевагу. Також, важливо поглибити співпрацю з іноземними фондами, як, наприклад, Network VC (США), що створив спеціальний венчурний фонд і програму Support Ukrainian Startup [1].

– По-третє, для модернізації стартап-екосистеми важливо стимулювати науково-дослідний процес шляхом виділення грантів на перспективні для держави дослідження. Так, наприклад, Ukraine Startup Fund сьогодні підтримує стартапи, що пропонують військові інновації, а також проекти, які можуть бути використані для післявоєнної модернізації країни [1].

– По-четверте, важливим є залучення студентів освітніх установ до культури підприємницької діяльності, надаючи їм можливість приймати участь в інноваційних бізнес-проектах, стимулюючи розробку та обговорення власних ідей, формування у них підприємницьких навичок, що включатимуть креативність, здатність співпрацювати у колективі та готовність до ризику.

– По-п’яте, побудувати успішну стартап-екосистему в Україні не можливо без відповідного розвитку інфраструктури стартап-середовища, що полягає у розширенні кількості бізнес-інкубаторів та акселераторів, коворкінг просторів, створенні інноваційних технопарків та технологічних кластерів, а також організації конференцій та виставок для презентації стартапів потенційним інвесторам.

Отже, узагальнимо, що основа успіху фінської екосистеми стартапів – це активна співпраця та довіра між державою, наукою та приватним сектором, як у галузі створення інновацій, так і у розробці та реалізації стартапів. Тоді як в Україні наука функціонує окремо від практики, а довіра між державним та приватним сектором мінімальна. Саме тому пріоритетним для повоєнного відновлення нашої країни має стати модернізація та ефективне поєднання всіх елементів стартап-

екосистеми, що дозволить створити сприятливе середовище, як для залучення іноземних талантів та коштів, так й утримання відтоку внутрішніх людських та фінансових ресурсів.

Література:

1. Global Startup Ecosystem Index 2023. URL: <https://www.startupblink.com/startupecosystemreport> (дата звернення: 20.09.2023).

2. Maan opas Suomi. URL: <https://startupuniversal.com/country/finland/#tab-guide> (дата звернення: 20.09.2023).

3. Finnish Startups Raised a Record Amount of Funding Once Again – Total Amount Reached € 1.8 Billion in 2022. URL: <https://paaoimasijoittajat.fi/en/finnish-startups-raised-record-funding-2022/> (дата звернення: 20.09.2023).

4. Соллоненок Ю. В., Ельхаддад А. А. Стан та розвиток стартапів в Україні. *Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів. Країни Балтії – Україна: єдність, підтримка, перемога* : зб. наук. праць. Київ. 2023. С. 402–405.

5. Інвестиції в українські стартапи – на семирічному мінімумі. Великих раундів немає майже пів року. Коли український венчур вийде з коми. URL: <https://forbes.ua/innovations/investitsii-v-ukrainski-startapi-na-semirichnomu-minimumi-velikikh-raundiv-nemaie-mayzhe-piv-roku-to-ukrainskiy-venchur-u-komi-23052023-13807> (дата звернення: 20.09.2023).